

U S T A W A

z dnia 10 maja 1919 r.

o ustaleniu i oszacowaniu świadczeń i strat wojennych.

Art. 1. Nie przesądzając ewentualnego wynagrodzenia strat wojennych przez państwo, wprowadza się państwowe ustalenie i oszacowanie tych strat.

Art. 2. Państwowemu ustaleniu i oszacowaniu podlegają: straty, spowodowane bezpośrednio przez wypadki wojenne w Polsce, w majątku obywateli Państwa Polskiego, należącym do osób fizycznych i prawnych.

Art. 3. W zakres tych strat wchodzi: wszelkie pozbawienie nieruchomości lub ruchomości przez rabunek, zniszczenie lub uszkodzenie, rekwizycje, świadczenia osobiste, sprzedaż przymusowa, daniny przymusowe, nieuzasadnione grzywny, wywiezione lub zabrane papiery wartościowe, wkłady bankowe, wkłady kas oszczędnościowych, oraz gotowizna, kontrybucje i konfiskaty, zarządzane w okresie wojennym przez wojska lub władze cywilne, a nadto przymusowe pozbawienie używalności nieruchomości lub ruchomości wskutek zarządzenia władz wojskowych i cywilnych, obcych lub polskich, dokonanych w celach kwaterunku, ewakuacji i innych, oraz szkody wynikłe z przymusowego zarządu oraz z przymusowych eksploatacji i umów.

Art. 4. Koszty ustalenia i oszacowania strat wojennych ponosi Skarb Państwa, z wyjątkiem kosztów spowodowanych nieuzasadnionem żądaniem poszkodowanego.

Podania i dokumenty w tych sprawach wolne są od opłat stempli i opłat skarbowych.

Art. 5. Ustalenie i oszacowanie strat wojennych przeprowadzać będą specjalne komisje, urzędujące w dwóch instancjach, jako Komisje Szacunkowe Miejskowe i Komisje Szacunkowe Główne.

Art. 6. Komisje Szacunkowe Miejskowe i Komisje Szacunkowe Główne utworzone będą przez Główny Urząd Likwidacyjny, w porozumieniu z właściwymi Ministerstwami, w tych miejscowościach, których spis ułożony zostanie przez Główny Urząd Likwidacyjny, z oznaczeniem siedziby urzędowania tychże Komisji oraz obszaru, na który ma się rozciągać działalność każdej poszczególniej Komisji.

Art. 7. Każda strata może być szacowana tylko przez tę Komisję Szacunkową Miejskową, w której okręgu owa strata nastąpiła.

Art. 8. Materjały szacunkowe, zebrane przed wydaniem niniejszej ustawy przez instytucje społeczne i organy urzędownie upoważnione do ustalania i szacowania strat wojennych, oddane zostaną Komisjom Szacunkowym Głównym, które bądź zatwierdzają je, bądź poprawiają, bądź odsyłają do ponownego oszacowania przez Komisje Szacunkowe Miejskowe.

Art. 9. Każda Komisja Szacunkowa Miejskowa składa się:

- a) z prezesa i wiceprezesa, delegowanych z pośród sędziów przez prezesa właściwego sądu okręgowego lub w razie braku dostatecznej ilości kandydatów delegowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości z pośród osób, które pracowały w zawodzie sędziowskim nie mniej niż 10 lat, lub z pośród adwokatów przysięgłych lub byłych adwokatów przysięgłych mających za sobą nie mniej niż 10 lat praktyki;
- b) z przedstawicieli Ministerstw: Rolnictwa, i Dóbr Państwowych, Przemysłu i Handlu oraz Robót Publicznych, delegowanych po jednym z każdego z tych trzech Ministerstw;
- c) z dwóch przedstawicieli sejmiku powiatowego lub rady powiatowej i jednego przedstawiciela rady miejskiej, albo tylko z dwóch przedstawicieli rady miejskiej, o ile okrąg Komisji Szacunkowej Miejskiej obejmuje samo miasto.

Wyżej wymienione Ministerstwa i organy samorządu delegują do Komisji Szacunkowych Miejskowych, oprócz swych przedstawicieli, także zastępców ich, którzy w razie nieobecności właściwego przedstawiciela biorą udział w pracach Komisji z głosem stanowczym.

Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych oraz Ministerstwo Przemysłu i Handlu mianują swoich przedstawicieli i ich zastępców z pośród przedstawicieli tych organizacji społecznych, których działalność obejmuje zadania należące do zakresu działania właściwego Ministerstwa, a to na przedstawienie tychże organizacji.

Art. 10. Posiedzenie Komisji Szacunkowej Miejscowej jest prawomocne, jeżeli uczestniczą w niem: prezes albo wiceprezes i przynajmniej 2-ch członków, z których jeden powinien być przedstawicielem tego Ministerstwa, do którego zakresu działania należą straty oceniane na danem posiedzeniu.

Art. 11. Do każdej Komisji Szacunkowej Miejscowej Ministerstwo Skarbu deleguje swego przedstawiciela, jako rzecznika interesów Skarbu Państwa.

Art. 12. Przy każdej Komisji Szacunkowej urzęduje utworzona z ramienia Głównego Urzędu Likwidacyjnego kancelarja.

Art. 13. Komisja Szacunkowa Główna składa się:

- a) z prezesa delegowanego przez Sąd Najwyższy z pośród sędziów tegoż sądu i dwóch wiceprezesów, delegowanych przez sądy apelacyjne z pośród członków sądów okręgowych zawsze w porozumieniu z prezesem Głównego Urzędu Likwidacyjnego;
- b) z przedstawicieli Ministerstw: Skarbu, Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Przemysłu i Handlu oraz Robót Publicznych po jednym z każdego z tych Ministerstw;
- c) z trzech przedstawicieli Głównego Urzędu Likwidacyjnego, delegowanych przez prezesa tegoż Urzędu;
- d) z pięciu delegatów głównych organizacji rolniczych, przemysłowych i handlowych, według specjalnej instrukcji, jaką wyda Główny Urząd Likwidacyjny przy uwzględnieniu małej własności ziemskiej i rękodzielnictwa.

Wyżej wymienione Ministerstwa i instytucje społeczne delegują do Komisji Szacunkowej Głównej, oprócz swych przedstawicieli, także ich zastępców, którzy w razie nieobecności właściwych przedstawicieli biorą udział w pracach Komisji z głosem stanowczym.

Art. 14. Przy Komisji Szacunkowej Głównej urzęduje stworzona z ramienia Głównego Urzędu Likwidacyjnego kancelarja.

Art. 15. Zadaniem Komisji Szacunkowej Miejscowej jest:

- a) przyjmowanie od poszkodowanych skutkiem wojny deklaracji, wykazujących rodzaj, zakres i wielkość strat wojennych przez nich poniesionych;
- b) stwierdzanie tych strat w razie potrzeby na podstawie sprawdzenia na miejscu;
- c) przyjmowanie od świadków zeznań składanych pod przysięgą. Niestawiennictwo świadka pociąga za sobą skutki w art. 138 kodeksu karnego wskazane (ewent. w analogicznych przepisach, obowiązujących w innych dzielnicach Polski);
- d) szacowanie z należyтым spółudziałem rzeczoznawców pomienionych strat według ustalonych norm;
- e) dążenie do osiągnięcia w ocenie poniesionych strat zgodności poglądów poszkodowanego i przedstawiciela Ministerstwa Skarbu;
- f) ostateczne ustalenie wysokości poniesionych strat;
- g) wykonywanie wszelkich czynności, związanych z ustaleniem i osza-

cowaniem strat wojennych względnie z przyznaniem za nie wynagrodzenia lub pożyczki jakie mogą wynikać z ustaw lub przepisów.

Art. 16. Poszkodowanemu służy prawo odwołania się od orzeczenia Komisji Szacunkowej Miejskowej do Komisji Szacunkowej Głównej w terminie 15-dniowym od daty doręczenia tego orzeczenia.

Odwołanie się poszkodowanego złożone być winno w powyższym terminie na ręce właściwej Komisji Szacunkowej Miejskowej, która odsyła je wraz z całym operatem do Komisji Szacunkowej Głównej.

Art. 17. Orzeczenie Komisji Szacunkowej Miejskowej w sprawach, dotyczących oszacowania poniesionych strat wojennych w wysokości nie przewyższającej sumy 5.000 rb., 10.000 marek, lub 20.000 koron są ostateczne, o ile w terminie wskazanym w art. 15 nie nastąpi odwołanie się do wyższej instancji ze strony poszkodowanego, albo ze strony przedstawiciela Ministerstwa Skarbu.

W przeciwnym razie, jak również w wypadkach, gdy poniesione straty wojenne przerosną sumy powyższe, orzeczenie Komisji Szacunkowej złożone zostaje wraz z całym operatem szacunkowym Komisji Szacunkowej Głównej, która orzeka ostatecznie.

Art. 18. Zadaniem Komisji Szacunkowej Głównej jest:

- a) sprawdzenie i zatwierdzenie w myśl art. 8 przekazanych jej przez Główny Urząd Likwidacyjny materiałów, dotyczących ustalenia i oszacowania poniesionych przez poszczególnych poszkodowanych strat wojennych, a zgromadzonych już przez organizacje społeczne lub organy urzędowe do tego upoważnione, które to opracowania, w razie ich niezatwierdzenia przez Komisję Szacunkową Główną, przekazane zostają właściwej Komisji Szacunkowej Miejskowej do ponownego zbadania i orzeczenia;
- b) rozważanie i ostateczne rozstrzygnięcie tych spraw, co do których nastąpiło odwołanie się poszkodowanego lub przedstawiciela Ministerstwa Skarbu od orzeczenia Komisji Szacunkowej Miejskowej do Komisji Szacunkowej Głównej;
- c) rozważanie i ostateczne rozstrzygnięcie oszacowania strat w wypadkach, kiedy poniesiona strata przewyższa sumę 5.000 rubli, 10.000 marek lub 20.000 koron.

Art. 19. Komisje Szacunkowe Główne według uznania ich prezesów dzielą się na sekcje, posiadające kompetencje Komisji pełnych. Sprawy jednak szczególnej wagi, wchodzące do Komisji Szacunkowej Głównej, mogą być przekazywane, według uznania teje Komisji, do rozstrzygnięcia Komisji Szacunkowej Głównej na plenarnem jej posiedzeniu, w którym uczestniczyć winni: prezes, jeden z wiceprezesów i przynajmniej 6-ciu członków Komisji.

Art. 20. Ta Komisja Szacunkowa Główna, która ma swoją siedzibę w Warszawie, obok zakresu działania, wskazanego w art. 18 i 19, ma także za zadanie kierowania działalnością poszczególnych Komisji Głównych w celu osiągnięcia jednolitości ich pracy. Orzeczenia tej czynności dotyczące mogą być uchwalone jedynie na pełnym posiedzeniu Komisji w składzie wskazanym w art. 19, z udziałem przedstawicieli wszystkich Komisji Głównych.

Art. 21. Komisje Szacunkowe Główne oraz ich sekcje mogą zapraszać na swoje posiedzenia rzeczoznawców z głosem doradczym, albo też polecać rzeczoznawcom opracowanie nasuwających się zagadnień.

Na żądanie Komisji Szacunkowych Miejskowych, albo też z własnej inicjatywy Komisje Szacunkowe Główne mogą delegować rzeczoznawców na miejsce, gdzie nastąpiła strata wojenna.

Art. 22. Prezesi Komisji Szacunkowych Głównych i Miejskowych oraz urzędnicy kancelarii tychże komisji otrzymują stałe pensje, których wysokość określi Rada Ministrów.

Inni członkowie komisji szacunkowych oraz powoływani przez nią rzeczoznawcy i świadkowie otrzymują wynagrodzenie za posiedzenie albo w stosunku do godzin pracy na rzecz komisji, oraz, w razie delegowania na miejsce straty, zwrot kosztów podróży; wysokość tych wynagrodzeń określi również Rada Ministrów.

Art. 23. Wydanie przepisów, określających sposób ustalenia i oszacowania strat wojennych, wyznaczenie terminów prekluzyjnych zgłaszania strat, wreszcie przejęcie materiałów w art. 8 wymienionych porucza się Głównemu Urzędowi Likwidacyjnemu, który czynności tych dokona w porozumieniu z Ministerstwami Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Robót Publicznych, Przemysłu i Handlu oraz Skarbu. Główny Urząd Likwidacyjny opracowuje odpowiednie budżety i wyjednywa niezbędne fundusze.

Art. 24. Wszelkie władze administracyjne i organy samorządu winny na wezwanie Głównego Urzędu Likwidacyjnego z nim spółdziałać w rozpowszechnianiu odpowiednich obwieszczeń i zarządzeń, które w tym celu skierowane będą do tych władz i organów przez Główny Urząd Likwidacyjny.

Art. 25. Magistraty miast, w których utworzone zostaną Komisje Szacunkowe Miejskowe, winny dostarczyć tym komisjom odpowiednich do ich pomieszczenia lokali.

Art. 26. Podający świadomie fałszywe dane w postępowaniu przed komisjami szacunkowymi, o ile wykroczenie to nie podlega bardziej surowym przepisom kodeksu karnego, karani będą aresztem do 1 roku oraz grzywną od 100 do 10.000 marek. Orzecznictwo w tych sprawach należy do sądów zwyczajnych.

Art. 27. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, a wykonanie jej porucza się Głównemu Urzędowi Likwidacyjnemu, tudzież Ministerstwom: Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Przemysłu i Handlu, Robót Publicznych i Skarbu.

Marszałek:

Trąmpczyński

Prezydent Ministrów:

w z. S. Wojciechowski

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:

Janicki

Minister Przemysłu i Handlu:

Hącia

Minister Robót Publicznych:

Pruchnik

Minister Skarbu:

Karpiński